

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

SAB390-O-2024-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	02-05-2024 13:14 CEST
Sluttdato:	15-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform:	Bacheloroppgave
Termin:	2024 VÅR
Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode:	203 SAB390 1 O 2024 VÅR
Intern sensor:	(Anonymisert)

Deltaker

Kandidatnr.:	208
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	7999
----------------------	------

Egenerklæring *:

Ja

Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	55
Andre medlemmer i gruppen:	Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Biologiske barn av fosterforeldre, et manglende perspektiv i barnevernsarbeid?

Biological children of foster parents, a missing perspective in the Child Welfare Service?

Kandidatnummer: 208

Bachelorprogram i Sosialt arbeid

Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Institutt for velferd og deltakelse

Antall ord: 7999

Dato: 15.05.24

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

Foster care placements involve the entire foster family. Increased national focus on biological children in recent years promotes a desire for greater inclusion of the biological children of foster parents in foster care placements. This bachelor's thesis illuminates the experiences of biological children of foster parents with the involvement of the child welfare service through a structured literature study. The literature study is based on insights from five scientific articles concerning the experiences of biological children from both a retrospective and a present-day perspective. The study examines the experiences of biological children as actors in the foster home, in conjunction with the child welfare service's perspective on these children. The literature review highlights the experiences of biological children at the initial phase, throughout, and at the conclusion of foster care missions. The children's experiences are discussed in the context of social policy guidelines, legislation, previous research, and practice theories, including recognition theory and systems theory. The study revealed that biological children experience involvement at the initial phase, but that involvement decreases over the course of the placements. Furthermore, the study found that biological children express the need for information, recognition, and appreciation of their role and contribution in the foster home. Encountering this, the study has discovered that there are two major obstacles preventing the biological children from being taken seriously. One is the lack of recognition and prioritization from the child welfare services, and the other is the parents' shielding of their own children in the foster care mission.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for studien.....	1
1.2 Sosialfaglig relevans	2
1.3 Formålet med studien og problemstilling	2
1.4 Avgrensning og presisering	3
1.5 Begrepsavklaring	3
1.6 Presentasjon av studiens disposisjon.....	4
2.0 Kontekstbeskrivelse.....	5
2.1 Fosterfamilien som en privat og offentlig instans.....	5
2.2 Forskning og sosialpolitiske føringer.....	6
2.3 Innflytelse og empowerment, myndiggjøring, involvering	6
3.0 Teoretisk utgangspunkt.....	8
3.1 Systemteori.....	8
3.2 Anerkjennelsesteori.....	8
4.0 Metode	10
4.1 Valg av metode	10
4.2 Vitenskapelig utgangspunkt.....	11
4.3 Kildekritikk og forforståelse	11
4.4 Søkeprosessen.....	12
4.5 Presentasjon av artiklene og kildekritikk	14
4.6 Tematisk analyse.....	15
5.0 Presentasjon av funn.....	16
5.1 Barna opplevde involvering i startfasen av fosterhjemsoppdraget	16
5.2 Barna erfarte gradvis mindre involvering under fosterhjemsoppdraget	17
5.3 Mangel på involvering av de biologiske barna i slutfasen av fosterhjemsoppdraget	18
6.0 Drøfting – Kan en tilnærming basert på systemteori og anerkjennelsesteori bidra til å øke involvering av biologiske barn i fosterhjem?	20
6.1 En sammenheng mellom mangel på involvering og økte utfordringer.....	20
6.2 Tilrettelegging av barnevernstjenestens praksis for å innlemme en helhetlig tilnærming til fosterfamilier	22
7.0 Avsluttende refleksjoner og konklusjon	25
Referanseliste	26
Vedlegg 1 – Kritisk vurderingsskjema.....	31
Vedlegg 2 – Litteraturhierarki	33
Vedlegg 3 – Søkeprosessen.....	34
Vedlegg 4 – PRISMA- diagram	35
Vedlegg 5 – Tematisk analyse	36

Biologiske barn av fosterforeldre, et manglende perspektiv i barnevernsarbeid?

1.0 Innledning

Rundt 9900 barn i alderen 0 – 17 år bor i fosterhjem eller beredskapshjem i Norge, hvor 8171 av disse bor i fosterhjem (Statistisk sentralbyrå, 2024). I Norge har 81 prosent av alle fosterforeldre egne biologiske barn i alderen 0 til over 18 år (Ipsos, 2017, s. 17), hvor rundt 32 prosent av de biologiske barna er hjemmeboende samtidig som foreldrene tar fosterhjemsoppdrag (Norsk Fosterhjemsforening, 2023, s. 5). Dette antyder at biologiske barn av fosterforeldre utgjør en stor gruppe mennesker i fosterhjemsoppdraget uavhengig av alder og bosted. Det er den kommunale barnevernstjenesten som har ansvar for oppfølgingen av fosterbarn og fosterfamilien (Lov om barnevern, 2021, § 9 – 6). I lovens forarbeid fremkommer det at oppfølgingen også skal omfatte de biologiske barna av fosterforeldre (Prop. 133 L (2020-2021), s. 566). Barnevernstjenesten skal støtte de biologiske barna av fosterforeldre for å ivareta dem i fosterhjemsoppdraget (Meld. St.17 (2015-2016), s. 74), og skreddersy oppfølging og tiltak slik at barna får den støtten de trenger på ulike områder (Barne- og familiedepartementet, 2021, s. 13). Likevel oppgir svært få barnevernstjenester at de tilbyr tiltak og tilbud rettet mot biologiske barn av fosterforeldre (NOU 2018:18, s. 97). Det fremkommer også at den oppfølgingen fosterfamilien får gjennom råd og veiledning ikke alltid er god nok, og at barna ikke tas med i tilstrekkelig grad i samtaler om hvilke støtte og hjelp de har behov for (NOU 2018:18, s. 12).

1.1 Bakgrunn for studien

Bakgrunn for studien ligger i min personlige interesse, som jeg opplever har en faglig relevans for feltet. I 14 år har jeg bodd i et hjem som har vært fosterhjem og beredskapshjem. Denne reisen har gitt meg innsikt i elementer av positiv og negativ karakter tilknyttet å ta imot barn i sårbare faser. Gjennom årene har vi hatt ulike saksbehandlere som har hatt svært forskjellige tilnærminger til arbeidet med familien. En fosterhjemskonsulent fra Bufetat valgte å prioritere tid til å snakke med meg og mine søsken om våres opplevelser i fosterhjemmet. Her har jeg lurt på hvorfor denne fosterhjemskonsulenten valgte å bruke tid med oss fremfor andre saksbehandlere vi hadde. For meg var disse oppfølgingssamtalene avgjørende under

oppveksten som biologisk barn av fosterforeldre. Her har jeg vært nysgjerrig på hvilke erfaringer andre biologiske barn har med å vokse opp i et hjem som er fosterhjem.

1.2 Sosialfaglig relevans

Som snart ferdigutdannet sosialarbeider fra profesjonsutdanningen Sosialt arbeid, har jeg mer og mer innsett viktigheten av å belyse barns stemme, perspektiver og signaler, for å kunne arbeide helhetlig med familier. Sosialt arbeids formål er å fremme sosial inkludering, fremme frigjøring og myndiggjøring på individ-, gruppe- og samfunnsnivå (IFSW, 2014).

Sosialarbeideren søker å forstå sammenhengene mellom disse nivåene for å danne et helhetlig bilde av individets potensial, omgivelser og samfunnets ressurser (Berg et al., 2015, s. 26). I arbeidet med fosterfamilien vil sosialarbeideren arbeide ut fra en helhetlig tilnærming ved å anerkjenne hvert familiemedlem som en ressurs og aktør som kan bidra med verdifull kunnskap, erfaring og perspektiver inn i fosterhjemsarbeidet (FO, 2023, s. 3). Hvilke verdier, holdninger og tilnærming sosialarbeideren har til arbeid med biologiske barn av fosterforeldre (FO, 2023, s. 5), kan være med på å anerkjenne deres plass i fosterhjemmet.

1.3 Formålet med studien og problemstilling

Studiens formål er å få innsyn i fosterforeldres egne barns erfaringer knyttet til fosterhjems plasseringen, og vil undersøke hvilke opplevelser de biologiske barna har til barnevernstjenesten sin involvering av dem i oppdraget. Biologiske barn av fosterforeldre sine erfaringer og opplevelser vil bli sett på som et bidrag for å tydeliggjøre forhold som er viktig for saksbehandlere i barnevernssammenheng. Studien blir dermed et bidrag til kunnskap rundt de biologiske barnas erfaringer med å vokse opp i fosterhjem, med vekt på hvordan barnevernstjenesten kan møte behovene de biologiske barna har for involvering. Jeg har utformet følgende problemstilling:

Hvilke erfaringer har biologiske barn av fosterforeldre med barnevernstjenesten sin involvering av dem i fosterhjemsoppdraget?

Med følgende forskningsspørsmål:

Kan en tilnærming basert på systemteori og anerkjennelsesteori bidra til å øke involvering av biologiske barn i fosterhjem?

1.4 Avgrensning og presisering

Studien avgrenses til å primært fokusere på den kommunale barnevernstjenestens interaksjon med biologiske barn av fosterforeldre, med sikte på å utforske hvordan barnevernstjenesten kan arbeide helhetlig med fosterfamilien (NOU 2018:18, s. 89). Avgrensningen gir innsikt i barnevernstjenestens rolle, men begrenser også studien, da Bufetat har en viktig bistandsrolle for den kommunale barnevernstjenesten, hvor samkoordineringen mellom dem er viktig (Norsk fosterhjemsforening, 2020, s. 13). Det vurderes etter Barnevernsreformen 2022, at grunnet nedskaleringen av Bufetat sine arbeidsoppgaver i møte med fosterhjems plasseringer, og barnevernstjenestens økende ansvar med fosterhjems plasseringer, at studien vil rette hovedfokus mot den kommunale barnevernstjenestens arbeid med biologiske barn av fosterforeldre (Prop. 73 L (2016–2017), s. 32-33).

1.5 Begrepsavklaring

I barnevernssammenheng anvendes flere lignende begreper som kan ha ulik betydning og tolkning (Dalland, 2020, s. 214). Dette punktet inneholder en operasjonell begrepsavklaring av nøkkelord og begreper som er sentrale i studien:

1.5.1 Barnevernstjenesten

Alle kommuner skal ha en barnevernstjeneste som skal utføre arbeid i henhold til barnevernsloven (Regjeringen, 2023). Gjennom denne studien vil barnevernstjenesten bli betegnet ut fra paragraf 9 – 6 i barnevernsloven (2021) som dem som har oppfølgingsansvaret for fosterbarnet og fosterfamilien (Prop. 133 L (2020–2021), s. 566).

1.5.2 Biologiske barn av fosterforeldre

På barnevernsfeltet brukes flere betegnelser om biologiske barn av fosterforeldre; barn av fosterforeldre, barna til fosterforeldre, fosterforeldrenes egne barn, egenfødte barn av fosterforeldre (Knutsen, 2014, s. 29) og sønner og døtre av fosterforeldre (Njøs & Seim, 2019, s. 161). I studien vil betegnelsen «biologiske barn» bli brukt hvor biologiske barn også inkluderer adopterte barn av fosterforeldrene.

1.5.3 Fosterfamilie

Et fosterhjem er et privat hjem som ivaretar omsorgen for barn på grunnlag av vedtak etter barnevernsloven (Lov om barnevern, 2021, §9-1). Betegnelsen fosterhjem er det gått mer vekk fra ifølge barnevernslovens lovendring. Bestemmelsen er endret til at

barnevernstjenesten skal følge opp «fosterfamilien» og ikke «fosterhjemmet» (Prop. 133 L (2020–2021), s. 566). I denne studien vil fosterforeldre, fosterbarn og biologisk- og adopterte barn av fosterforeldre inkluderes i betegnelsen fosterfamilie.

1.6 Presentasjon av studiens disposisjon

Studien har i innledningskapittelet tatt for seg bakgrunnen for studien, problemstilling og den sosialfaglige relevansen som tema om biologiske barn av foreldre har for feltet. Andre kapittel tar for seg en kontekstuell beskrivelse av sosialpolitiske føringer og utfordringer på feltet for å danne et bakteppe og en kontekst for studien. Kapittel tre vil introdusere to teoretiske perspektiver som sees i sammenheng med funnene i kapittel syv. Metodevalget, vitenskapelig tilnærming og søkeprosessen vil bli presentert i kapittel fire. Kapittel fem vil presentere funnene i de vitenskapelige publikasjonene, hvor disse vil bli diskutert i lys av teori, sosialpolitiske føringer og lover i kapittel seks. Kapittel syv vil konkludere studiens hovedfunn og deres relevans for feltet og fremtidig forskning.

2.0 Kontekstbeskrivelse

Barnevernstjenesten sitt formål er å sikre barn den hjelpen, omsorgen og beskyttelsen de trenger til rett tid, og bidra til at barna blir møtt med forståelse, trygghet og kjærighet (Lov om barnevern, 2021, § 1-1). Når barnets behov ikke kan ivaretas på grunn av omsorgssituasjon eller atferden til barnet, kan barnevernstjenesten tilby fosterhjem etter § 3-2 som frivillig hjelpetiltak, § 4-2 som akuttvedtak og § 5-1 som vedtak om omsorgsovertakelse (Lov om barnevern, 2021). Fosterhjemmet ivaretar omsorgen på vegne av barnevernstjenesten for barn som av ulike årsaker ikke kan bo med biologiske foreldre (Barne- og familiedepartementet, 2021, s. 23).

2.1 Fosterfamilien som en privat og offentlig instans

I en fosterfamilie tar hele familien på seg fosterhjemsoppdraget (Meld. St.17 (2015-2016), s. 74), hvor biologiske barn spiller en aktiv rolle i oppdraget (Nordenfors, 2006, s. 205).

Fosterfamilien fungerer både som en privat og offentlig familie. Gjennom oppdraget åpner fosterfamilien opp hjemmet sitt for andre instanser og parter, og eksponerer sårbare sider av familiesituasjonen til parter som tar viktige avgjørelser med betydning for fosterfamilien (NOU 2018:18, s. 60). I fosterhjemsundersøkelsen 2023 fremkom det at 21,9 prosent av fosterforeldre avslutter fosterhjemsoppdraget grunnet belastninger på sine egne barn (Norsk Fosterhjemsforening, 2023, s. 8). Dårlig relasjon mellom biologiske barn og fosterbarn oppgis som en av hovedårsakene til at fosterforeldre melder fosterhjemsbrudd, og viser seg å ha stor betydning for fosterhjems plasseringens utfall (Revheim-Rafaelsen, 2013, s. 78).

32,8 prosent av fosterforeldre oppgir også for lite støtte fra barnevernstjenesten i oppdraget (Norsk Fosterhjemsforening, 2023, s. 8). Bufdir har tidligere utalt seg om at den faglige støtten som tilbys til fosterhjemmene er tilfeldig og at kvaliteten på tilbudene varierer (NOU 2018:18, s. 57). I rapport fra Norsk Fosterhjemsforening blir dette bekreftet ved at 53,3 prosent av fosterforeldre etterlyste mer oppfølging fra barnevernstjenesten (2023, s. 12), hvor de færrest ønsket å bli rekruttert på nytt med bakgrunn av dårlige erfaringer med involvering, oppfølging og ordninger fra den kommunale barnevernstjenesten (Norsk Fosterhjemsforening, 2023, s. 28). Involvering av hele fosterfamilien har en sosialfaglig betydning da forskning indikerer at dette området er underprioritert på barnevernfeltet. God kvalitet på involveringen kan være utslagsgivende for om fosterhjemsoppholdets mål nås, og kan være forebyggende for brudd i fosterhjemmet (NOU 2018:18, s. 15).

2.2 Forskning og sosialpolitiske føringer

I 2016 påpekte Stortinget at det er begrenset med norsk forskning på biologiske barn av fosterforeldre og deres opplevelser (Innst. 318 S (2015-2016), s. 17). Mesteparten av forskningen på feltet er basert på sekundærinformasjon ved at fosterforeldre har forklart om deres oppfatninger om barnas erfaringer med å være fostersøsken (Nordenfors, 2006, s. 23). På Norsk barnevernsfelt er det derfor lite kunnskap om hva som er viktig for å støtte og forberede biologiske barn i fosterhjemsoppdraget fra barnets perspektiv (Meld. St.17 (2015-2016), s. 75). I Stortingsmelding 17 ble det viet ekstra oppmerksomhet til de biologiske barna, hvor det ble understreket viktigheten av å involvere fosterforeldres barn i forberedelses- og oppfølgingsprosessen som en del av den kommunale barnevernstjenestens ansvarsområde (Meld. St.17 (2015-2016), s. 75). Norges offentlige utredning 2018 påpekte to år senere at barnevernstjenesten skal tilrettelegge for at de biologiske barna får mulighet til å forberede seg på fosterhjems plasseringen ved å motta oppfølging i fosterhjemsprosessen (NOU 2018:18, s. 57). Dette kan indikere en hensikt om å fremme en del av barnevernsarbeidet som tradisjonelt sett har blitt oversett og gitt lite oppmerksomhet.

01.01.2023 ble det iverksatt ny barnevernslov hvor det fremkom at barnevernstjenesten har ansvaret i oppfølging av fosterfamilien (Lov om barnevern, 2021, §9-6). I regjeringens fosterhjemsstrategi 2021 – 2025 tydeliggjøres det at barnevernstjenestens oppfølging også skal omfatte biologiske barn (Barne-og familiedepartementet, 2021, s. 12-13), hvor de biologiske barna skal motta tiltak og oppfølging for å bli forsvarlig ivaretatt under fosterhjems plasseringen (Norsk Fosterhjemsforening, 2023, s. 11). I Bufetat sitt nye opplæringsprogram SOLID, blir kommende fosterforeldre rustet i rollen som fosterforeldre (Bufdir, 2023). Opplæringsprogrammet legger også opp til at biologiske barn kan delta på deler av opplæringen (Bufdir, u.å). Dette kan indikere et ønske om å involvere hele den kommende fosterfamilien i oppdraget.

2.3 Innflytelse og empowerment, myndiggjøring, involvering

Barnevernsloven fremmer at sosialarbeidere skal arbeide etter hva som er barnets beste, gjennom å fremme barnets stemme og mening (Lov om barnevern, 2021, § 1-3). Dette gjenspeiles også i barnekonvensjonen (1989) artikkel 12 og barnevernsloven (2021) § 1 – 4 hvor barn, uansett bakgrunn og situasjon, har rett til å medvirke og uttrykke sine meninger og bli hørt. Medvirkning i denne sammenheng handler om hvordan de biologiske barna definerer hva som er passende for dem i deres individuelle situasjon, inkludert formen på interaksjonen

med barnevernstjenesten og innvirkningen barna har i oppdraget. Dette for at de biologiske barna skal kunne ha eierskap til egen situasjon og utfordringene de selv kan stå ovenfor (Ellingsen & Skjefstad, 2015, s. 109). Gjennom empowerment får de biologiske barna muligheten til å styrke sin rolle i fosterhjemmet og ta kontroll over sitt eget liv (Ellingsen & Skjefstad, 2015, s. 110). Dette bidrar til å øke deres selvtillit, selvbilde og forbedre deres kunnskaper og ferdigheter i oppdraget (Askheim, 2012, s. 11 -12). Gjennom myndiggjøring får de biologiske barna hjelp til å mobilisere og anvende egne ressurser for å innvirke på egen situasjon (Ellingsen & Skjefstad, 2015, s. 104). Medvirkning og samarbeid blir dermed sentrale faktorer for sosialarbeidere å ta i bruk for å kunne tilrettelegge for inkludering av de biologiske barna sine behov og ønsker (NOU 2018:18, s. 12).

3.0 Teoretisk utgangspunkt

For å utforske hva som innvirker på de biologiske barnas opplevelser har jeg valgt å ta utgangspunkt i teoriene systemteori og anerkjennelsesteori. Disse teoriene tilfører ulike perspektiver som kan belyse problemstillingen på forskjellige måter.

3.1 Systemteori

Systemteorien søker å forstå sammenhenger mellom ulike systemer (Payne, 2020, s. 226), for å kartlegge hvordan de ulike delene fungerer sammen og skaper en systemisk helhet (Schiefløe, 2019, s. 221). Et system er en helhet som består av forskjellige komponenter som er sammensatt på en måte slik at endringer i én komponent vil påvirke andre komponenter i systemet. Sosiale systemer er et eksempel hvor individer er komponentene i systemet som styres av formelle- og uformelle systemer i ulike nivåer (Schiefløe, 2019, s. 219). En familie demonstrerer dette tydelig, da den inkluderer enkeltpersoner som velger å etablere forhold og danne en familie frivillig, samtidig som den også må navigere gjennom formelle aspekter, som eksempelvis ekteskapslovgivning, som gir rammer for familieforholdet (Schiefløe, 2019, s. 220).

Systemet vektlegger sammenhengene og ressursene til familien og søker å få et fungerende samspill mellom dem (Payne, 2020, s. 226). Når systemteori anvendes i møte med familier, betraktes familien som et helhetlig system hvor hvert familiemedlem sees som en del av helheten. Fokuset rettes mot samspillet mellom familiemedlemmene og dynamikken i systemet som helhet, snarere enn de individuelle personlighetstrekkene ved det enkelte familiemedlem (Olsen et al., 2023, s. 115). Helhetsperspektivet handler om å adressere samspillet mellom ulike dimensjoner av systemer for å danne en kontekst og sammenheng for arbeidet med dem (Payne, 2020, s. 236). Systemteoretisk tilnærming er ett av de faglige retningslinjene barnevernstjenesten kan forholde seg til i møte med familier (Bufdir, 2022, s. 13), og gir barnevernstjenesten mulighet til å undersøke og reflektere rundt hvordan de ulike systemene i praksis påvirker hverandre.

3.2 Anerkjennelsesteori

Anerkjennelsesteorien, utviklet av Axel Honneth, fokuserer på menneskets grunnleggende behov for anerkjennelse (Honneth, 2007, s. 181). Anerkjennelse er sentralt i mellommenneskelige relasjoner i hverdagen. Ifølge Honneth er menneskelig utvikling avhengig av andres anerkjennelse, noe som bidrar til dannelsen av individets identitet og

selvstendighet (Honneth, 2007, s. 101). Identiteten konstrueres dialogisk gjennom prosesser med anerkjennelse. Mangel på anerkjennelse fører til bevissthetsforstyrrelser, eksempelvis krenkelse (Honneth, 2007, s. 140) som påvirker individets selvtillit, selvrespekt og selvivaretagelse negativt (Honneth, 2007, s. 181).

Anerkjennelsesteorien bygger på tre grunnleggende former for anerkjennelse: kjærlighet, rettigheter og solidaritet. Disse formene av anerkjennelse bidrar til forståelsen av anerkjennelse i samfunnets tre interaksjonssfærer: kjærlighet-, rettslig- og solidarisk sfære (Honneth, 2007, s. 103-104). I kjærlighetssfæren, uttrykkes anerkjennelse gjennom gjensidige relasjoner med sterk emosjonell binding. Behovet for trygghet og tillit er av stor betydning i denne sfæren, og bidrar til individets selvtillit, positivt selvforhold og evne til å delta i fellesskapet med andre (Honneth, 2007, s. 112-113). Anerkjennelse i denne sfæren spiller en avgjørende rolle i barnas utvikling og selvstendighet (Honneth, 2007, s. 114-116). I den rettslige sfæren er anerkjennelsen knyttet til å ha en juridisk status i samfunnet. Å være rettighetshaver innebærer å bli anerkjent som en sosial deltaker basert på samfunnets forpliktelser og rettigheter (Honneth, 2007, s. 117-119). Denne sfæren er viktig for utviklingen av selvrespekt (Honneth, 2007, s. 128), da manglende anerkjennelse fra andre kan gjøre det vanskeligere å respektere seg selv (Honneth, 2007, s. 121). Den solidariske sfæren omhandler tilhørighet til et fellesskap, hvor individets autonomi, kompetanse og kvaliteter blir anerkjent. Verdsettelsen av individets ressurser og egenskaper er sentrale verdier i denne sfæren, hvor individets særegenhet og forskjeller vektlegges. Gjennom erfaringen av solidaritet og fellesskap utvikler individet selvfølelse, hvor ens bidrag til fellesskapet verdsettes (Honneth, 2007, s. 137-138). Anerkjennelse i alle de tre sfærene påpeker Honneth er viktig for å oppnå et positivt selvforhold. Samlet sett viser de ulike sfærene hva som er essensielt for individets vekst, modning og utvikling (Honneth, 2007, s. 181-182).

4.0 Metode

Metodekapittelet vil redegjøre for metodevalg og utdype gjennomføringen av forskningsprosessen.

4.1 Valg av metode

I utformingen av studien ble det viktig å få avklart hvilken metodisk tilnærming jeg ønsket å bruke for å belyse studiens formål og problemstilling (Dalland, 2020, s. 193). Metodevalget stod mellom to tilnærminger; kvalitative intervjuer og systematisk litteraturstudie. Etter å ha gjennomført startsøk på tilgjengelig forskning på feltet, ble jeg oppmerksom på den begrensede forskningen rettet mot biologiske barn på norsk barnevernsfelt. På bakgrunn av dette ble kvalitativt intervju valgt som forskningsdesign for å tilføre ny innsikt og kunnskap til feltet (Dalland, 2020, s. 66). Planen var å utarbeide en intervjuguide og gjennomføre strukturerte samtaler med informanter for å forstå deres perspektiver (Brottveit, 2018, s. 89). Imidlertid ble dette alternativet avvist grunnet etiske utfordringer tilknyttet intervjuer av sårbare grupper på bachelornivå.

Til tross for dette, vurderte jeg den eksisterende forskningen som verdifull og valgte å utføre en systematisk litteraturstudie for å undersøke den allerede tilgjengelige forskningen, fagkunnskapen og teorien på feltet (Dalland, 2020, s. 199). Dette tillot meg å oppnå en dypere forståelse av sammenhenger mellom disse elementene (Aveyard, 2023, s. 2), samt å få en bredere oversikt over tematikken på feltet (Aveyard, 2023, s. 49 – 50). Dette med ønske om å bidra med ny innsikt og kunnskap til fagfeltet (Dalland, 2020, s. 198).

4.1.1 Etisk og kritisk tenkning til metodevalget

Metodevalget mitt har møtt begrensninger når det gjelder å skaffe vitenskapelig litteratur til studien, angående fosterforeldres biologiske barn. Her måtte jeg ta stilling til å anvende litteratur i et bredt tidsperspektiv fra år 2000 – 2023. I møte med dette har jeg tatt kritiske vurderinger for anvendelse av forskningen av eldre karakter. Selv om forskningen var av eldre karakter vurderte jeg at menneskelige erfaringer ikke kan bli utdatert og at forskningen fortsatt kunne være relevant. Grunnet begrensninger i norsk litteratur vurderte jeg å integrere engelskspråklig forskning. I møte med de engelskspråklige artiklene har jeg kritisk vurdert mine oversettelser av tekstene for å unngå misforståelser i studien. De engelskspråklige artiklene inneholdt komplekse ord og uttrykk, som gjorde det vanskelig å tolke og oversette, og kunne ført til feiltolkninger. Jeg har også vært kritisk til elementer som ny barnevernlov og

retningslinjer som ikke eksisterte tidligere i forskningsartiklene, og vært oppmerksom på at svarene kan være påvirket av tidligere føringer på feltet.

4.2 Vitenskapelig utgangspunkt

Studien sitt vitenskapelige utgangspunkt er inspirert av hermeneutikken (Jenssen, 2021, s. 79). Det hermeneutiske perspektivet legger vekt på å fortolke og forstå mening ved å undersøke de sammenhengene som motiverer den (Thomassen, 2020, s. 163). Jeg vil bruke hermeneutikken som en fortolkningsprosess for å få en helhetsforståelse av de biologiske barnas opplevelser gjennom å se på sammenhenger rundt barna (Halvorsen, 2002, s. 26). I studien vil jeg utforske erfaringene og opplevelsene til biologiske barn fra et innenfra perspektiv, der jeg søker å se saken fra deres perspektiv. Dette innebærer å utføre tolkninger som tar hensyn til barnas rasjonalitet, med det formål å skape et bilde av konteksten for erfaringene til barna (Jenssen, 2021, s. 90). Jeg ønsker å ta i bruk denne tilnærmingen fordi jeg tror at ved å fremme erfaringene til biologiske barn, vil kunne bidra til å skape en dypere forståelse og helhetlig tilnærming i barnevernstjenestens arbeid med familier.

4.3 Kildekritikk og forforståelse

I møte med min bakgrunn for studien og den forforståelse jeg har (Thomassen, 2020, s. 169), har jeg sett viktigheten av å kritisk reflektere og vurdere min egen posisjon i møte med datamaterialet. Her har jeg måtte ta stilling til etiske overveielser fra min egen oppvekst og har måtte arbeide kildekritisk slik at jeg ikke velger kilder basert på egne forforståelser, men velge kilder for å fremme flere aspekter ved tematikken (Dalland, 2020, s. 143). I møte med hver publisasjon har jeg foretatt en kritisk vurdering for å evaluere gyldigheten av informasjonen i forskningen (Helsebiblioteket, 2021). Dette for å fremheve publisasjonenes validitet, reliabilitet (Halvorsen, 2002, s. 46) og faglighet for å kunne begrunne hvorfor de valgte publisasjonene har en relevans i studien (Dalland, 2020, s. 143). Skjema for kritisk vurdering av publisasjonene er vedlagt i studien som vedlegg 1. På denne måten har jeg prøvd å fremstille funnene på en saklig måte ved å være bevisst og reflektert over å ikke fordreie resultatene, ved å unngå å velge artikler jeg er mest enig med.

4.4 Søkeprosessen

Studiens søkeprosess tar i bruk et litteraturhierarki (Aveyard, 2023, s. 66), en systematisk søkestrategi (Aveyard, 2023, s. 75), inklusjons- og eksklusjonskriterier for søk etter relevante publikasjoner (Støren, 2013, s. 37) og et PRISMA diagram som belyser hvordan publikasjonene er utvalgt i søkeprosessen (Aveyard, 2023, s. 94).

4.4.1 Systematisk søkestrategi og strukturert litteratursøk

Gjennom å implementere en systematisk søkestrategi, ønsket jeg å identifisere relevant forskning og litteratur som kunne bidra til å belyse problemstillingen min (Aveyard, 2023, s. 75-76). Her startet jeg med å utarbeide et litteraturhierarki for å fremme hvilke type forskning som best kunne belyse problemstillingen, og er vedlagt som vedlegg 2 i studien (Aveyard, 2023, s. 66). Jeg startet så å planlegge søkestrategien ved å bryte opp problemstillingen ned i «erfaring», «biologiske barn av fosterforeldre», «involvering» og «barnevernstjenesten». Dette for å lokalisere ulike søkeord som jeg kunne ta i bruk i ulike databaser seinere. Gjennom bruk av «MeSh på Norsk» fikk jeg tak i ulike synonymer basert på nedbrytningsordene, som ville øke flere søkekombinasjoner i de ulike databasene. Gjennom dette utviklet jeg søkekombinasjoner som var relevante og logiske for studien som vises nærmere i vedlegg 3 (Aveyard, 2023, s. 75). Gjennom arbeidet med studien og innsyn i andre publikasjoner, fremkom det også nye synonymer og kombinasjoner som ble integrert i søkestrategien underveis.

Grunnet studiens fokus på biologiske barn av fosterforeldre i norsk sammenheng startet jeg med de norske databasene Idunn og Oria. Gjennom et strukturert litteratursøk opplevde jeg at ordene «fosterforeldres egne barn», «barnevern», «oppfølging» og «fosterforeldres egne barn» ga best resultater. Videre søkte jeg i Academic Search Elite og Taylor & Francis Online grunnet lite utvalg i norske publikasjoner. Her brukte jeg søkeordene «foster home», «fosterfamilies» og «Biological children of fosterparents». I tillegg til søkeordene kombinerte jeg flere søkeord ved bruk av boolske operatører som «AND», «OR», trunkering «*» og bruk av frasesøk «» (Søk & Skriv, u.å.).

4.4.2 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

I møte med litteratursøket tok jeg i bruk inklusjon- og eksklusjonskriterier som jeg så publikasjonene opp imot (Støren, 2013, s. 37). Denne tilnærmingen hjalp meg å identifisere publikasjoner som vil belyse problemstillingen og artikulere fokuset for forskningen slik at jeg ikke ble avsporet i søkeprosessen (Aveyard, 2023, s. 76). Etter å ha identifisert relevante publikasjoner supplerte jeg gjennom bruk av snøballmetoden disse ved å gjennomgå referanselistene i tidsskriftene jeg fant, og oppsøkte direkte relevante kilder fra publikasjonene (Aveyard, 2023, s. 91). Figur 1 belyst under, viser inklusjon- og eksklusjonskriteriene jeg organiserte publikasjonene opp imot.

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Fagfelleverderte tidsskrifter og artikler	Ikke fagfelleverderte tidsskrifter og artikler
Publikasjoner med full tekst	Ufullstendige publikasjoner og publikasjoner med manglende fulltekst
Kvalitative primærstudier	Kvalitative primærstudier og litteraturgjennomgang- og studier
Norsk, svensk, dansk og engelsk	Andre resterende språk
Publikasjoner fra 2014–2024	Publikasjoner før 2014
Studiedesign med individuell intervju og/eller gruppeintervju,	Studiedesign med spørreundersøkelse
Primærinformasjon fra biologiske barn av fosterforeldre	Sekundærinformasjon om fosterforeldre sine oppfatninger om sine barns erfaringer og opplevelser med å være fostersøsken
Kommunale fosterhjem og spesialiserte fosterhjem med biologiske barn av fosterforeldre	Beredskapshjem, avlastningshjem, nettverks plasseringer og besøkshjem.

Figur 1: Inklusjons- og eksklusjonskriterier

4.4.3 PRISMA - Diagram

Når inklusjons- og eksklusjonskriteriene var dannet startet prosessen for å finpusse søket ved å ekskludere irrelevante publikasjoner. I denne prosessen tok jeg i bruk et PRISMA – diagram for å få en systematisk oversikt over avgrensingsprosessen og dokumenteringen av det (Aveyard, 2023, s. 94). Gjennom bruk av skjema som er vedlagt som vedlegg 4, belyses prosessen fra å gå fra 178 vitenskapelige publikasjoner til fem vitenskapelige publikasjoner.

4.5 Presentasjon av artiklene og kildekritikk

I det videre vil jeg presentere de fem vitenskapelige artiklene som blir inkludert i litteraturgjennomgangen.

1. Forskningsartikkelen «Barnevernets oppfølging av fosterforeldrenes egne barn» av Gundersen & Tveito (2022), har et kvalitativt forskningsdesign basert på gruppe- og individuelle intervjuer med 14 barnevernsansatte. Formål med publikasjonen er å gi innsikt i barrierer og muligheter for fosterhjems konsulenter i Norge i oppfølgingen av biologiske barn. Publikasjonen belyser barnevernstjenestens begrunnelser og grunnlag for kontakt med fosterforeldrenes barn (Gundersen & Tveito, 2022, s. 100).
2. Forskningsartikkelen «Fosterforeldres egne barn: Hvordan synes de det er å ha fostersøsken?» av Gundersen & Jessen (2020), har et kvantitativt forskningsdesign formet som en spørreundersøkelse med 380 biologiske barn i alderen 12-25 år (Gundersen & Jessen, 2020, s. 201). Publikasjonens formål er å gi innsikt i biologiske barns erfaringer og synspunkter på hvordan det er å ha fostersøsken, inkludert hvilke endringer dette kan ha medført dem som familiemedlemmer (Gundersen & Jessen, 2020, s. 197).
3. Forskningsartikkelen «Å vokse opp med fostersøsken med utfordrende atferd – erfaringer i et retrospektivt lys» av Ellingsen og Øyre (2016), har et kvalitativt forskningsdesign basert på semi-strukturert intervjuer med åtte barn i alderen 18 – 25 år, med minimum to års erfaring som biologisk barn av fosterforeldre (Ellingsen & Øyre, 2016, s. 24). Studiens formål er å gi økt innsikt i de biologiske barnas erfaringer og styrke barnevernets oppmerksomhet på barnas erfaringskunnskap (Ellingsen & Øyre, 2016, s. 22).

4. Forskningsartikkelen «Agency and its constraints among biological children of foster carers» av Roche og Noble-Carr (2017), har et kvalitativt forskningsdesign basert på aldersinndelte fokusgruppesamtaler med 18 barn i alderen 8 – 17 år (Roche & Noble-Carr, 2017, s. 70). Studiens formål er å gi innsikt i de biologiske barnas behov og erfaringer til fosterhjem i Australia, og undersøker hvilke praksisimplikasjoner barnas behov og erfaringer får for barnevernssektoren (Roche & Noble-Carr, 2017, s. 68-69).

5. Forskningsartikkelen «Biological children as participants in foster families» av Njøs & Seim (2019) er et dybdegående kvalitativt studie basert på individuelle intervjuer med fire barn i alderen 11-14 år, og fire voksne i alderen 22 – 30 år (Njøs & Seim, 2019, s. 160). Studiens formål er å gi innsikt i biologiske barnas erfaringer rundt deltakelse og involvering i fosterhjemmet og med barnevernstjenesten (Njøs & Seim, 2019, s. 161).

4.6 Tematisk analyse

I arbeidet med funnene, gjorde jeg en tematisk analyse for å sikre at analyseprosessen ble grundig og systematisk (Johannessen et al., 2018, s. 282). Ved å gjøre dette dannet jeg meg en oversikt over materialet gjennom gjentatte gjennomlesninger av artiklene for å identifisere felles temaer og viktige poenger (Johannessen et al., 2018, s. 283-284). Deretter ble dataene kategorisert basert på kodingen for å gi en helhetlig forståelse (Johannessen et al., 2018, s. 295), med tre overordnede temaer som ble utviklet. En modell for disse temaene presenteres i vedlegg 5 og vil bli utforsket nærmere i funndelen.

5.0 Presentasjon av funn

I dette kapittelet vil jeg presentere funnene fra de vitenskapelige forskningsartiklene.

Kapittelet belyser biologiske barns erfaringer gjennom ulike faser av fosterhjemoppdraget, inkludert godkjenningsfasen og startfasen av oppdraget, perioden under og i avslutningen av fosterhjemsoppdraget. Funnene vil bli presentert systematisk uten vurderinger for å belyse problemstillingen; Hvilke erfaringer har biologiske barn av fosterforeldre med barnevernstjenesten sin involvering av dem i fosterhjemsoppdraget?

5.1 Barna opplevde involvering i startfasen av fosterhjemsoppdraget

Gjennom analysen ble det avdekket at flertallet av informantene betraktet seg selv som involvert i beslutningsprosessen og godkjenningsfasen av fosterhjems plasseringen (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019). Foreldrene til de biologiske barna involverte dem i beslutningsprosessen og la opp til at hele familien skulle ta på seg oppdraget og vektla barnas meninger og motiver i oppdraget (Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019; Gundersen & Tveito, 2022; Roche & Noble-Carrb, 2017). Analysen peker på at foreldrene i møte med barna vektlegger de positive sidene ved å bli fosterhjem og ikke beskriver hele bildet (Gundersen & Tveito, 2022; Roche & Noble-Carrb, 2017).

Fire av de fem barnevernstjenestene som ble studert i Gundersen og Tveito, ønsket å ha samtaler med de biologiske barna i godkjenningsfasen. Målet var å forberede barna ved å tilrettelegge for deres egne ønsker og perspektiver (Gundersen & Tveito, 2022, s. 103). Utfordringene inkluderte å forberede fosterfamilier tilstrekkelig på grunn av hensyn til fosterbarnets personvern, begrenset kunnskap om fosterbarnets atferd og fungering, samt hensynet til alderen til de biologiske barna (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Tveito, 2022). En måte fosterhjems konsulentene møtte barna på var å konkretisere ulike reelle scenarioer med barna. På barnevernskontorer uten etablerte rutiner for godkjenningsfasen, ble ansvaret for kommunikasjonen med barna overlatt til foreldrene. I dette lå det en forventning om at foreldre selv skulle ha samtaler med egne barn om deres ønsker og forventninger (Gundersen & Tveito, 2022, s.104).

Selv om de biologiske barna opplevde at de ble involvert, etterlyste både de involverte og de ikke-involverte barna en mer aktiv rolle fra barnevernstjenesten og foreldrene. Dette inkluderte bedre informasjon før plassering om betydningen av å være fosterhjem, informasjon om fosterbarnets behov for støtte, samt en åpen diskusjon om motivasjonen bak

ønsket om å bli fosterhjem (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017).

5.2 Barna erfarte gradvis mindre involvering under fosterhjemsoppdraget

Analyse indikerte at de biologiske barna gradvis ble ekskludert i fosterhjemsoppdraget og følte seg mindre inkludert i fosterhjemsprosessene, enn i begynnelsen av oppdraget (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). Informantene i Njøs og Seim uttrykte at det opplevdes som en kontrast å gå fra at hele familien var involvert i ulike prosesser, til at foreldrene henvendte seg til eksterne kunnskapskilder enn barnas erfaringskunnskap (2019, s. 169). Analysen fremmet at en betydelig andel av de biologiske barna hadde begrenset eller ingen kontakt med barnevernstjenesten gjennom oppdraget (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). Fosterhjems konsulentene nevnte ulike hindringer for å involvere biologiske barn i fosterhjemsoppdraget, inkludert juridiske ansvar, inngripen i familieliv og arbeidspress. Dette førte til at konsulentene la ansvaret for de biologiske barn på fosterforeldrene (Gundersen & Tveito, 2022, s. 106-107).

Analysen fremmet ulike behov de biologiske barna hadde til involvering i den mer etablerte oppdragsfasen. Barna trekker frem behovet for en mer deltakende rolle fra barnevernet, med ønske om å få mulighet til å medvirke, involveres i prosesser, bli sett, anerkjent og verdsatt som en del av oppdraget (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Gundersen & Tveito, 2022; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). I Gundersen og Tveito sin forskning viste det seg at tre av fjorten barnevernskonsulenter utøvde sin praksis på oppfølgingsbesøk ved å hilse på barna, invitere dem med på deler av oppfølgingsbesøket, eller banke på døren til rommet deres for å spørre hvordan barna hadde det. Dette for at de biologiske barna skulle føle seg mer komfortable i å ta kontakt (Gundersen & Tveito, 2022, s. 113).

Analysen fremmer at informantene etterlyser mer støtte og oppfølging fra barnevernstjenesten (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Gundersen & Tveito, 2022; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). Dette for å få informasjon og forståelse for hva fosterhjems plasseringen innebærer og få strategier for å takle situasjoner (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jessen, 2020; Roche & Noble-Carrb, 2017). Noen barn etterlyste kurs og samlinger for biologiske barn (Gundersen & Jessen, 2020; Roche & Noble-Carrb, 2017). I

Gundersen og Tveito fremkommer det at ingen av barnevernskontorene hadde egne retningslinjer for oppfølging av de biologiske barna, men om fosterforeldrene ønsket det kunne fosterhjems konsulentene involvere barna (Gundersen & Tveito, 2022, s.104-105). Enkelte fosterhjems konsulenter hadde endret sitt syn på de biologiske barnas rolle og så nå verdien av barnas erfaringer i fosterhjemsoppdraget. Dette førte til økt oppmerksomhet rundt behovet for å følge opp disse barna. Disse konsulentene var mindre tilbøyelige til å la seg begrense av juridiske forpliktelser, inngrep i familieliv og arbeidspress (Gundersen & Tveito, 2022, s.110-111).

Gundersen og Tveito fremmet at det var tydelige tegn på manglende rapportering til barnevernstjenesten fra fosterforeldre angående de biologiske barna og konflikter i fosterhjemmet (2022, s. 108-109). Analysen indikerte at de biologiske barna opplevde økt uro og konflikter i hjemmet, samt mer ansvar og nye oppgaver, både praktiske og emosjonelle (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017), og at deres egne behov ble tilsidesatt for fosterbarnets (Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). Dataene viste at biologiske barn bekymrer seg for foreldrene og velger å skåne dem ved å ikke dele sine følelser og tanker om oppdraget, for å unngå å legge flere byrder på dem (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Gundersen & Tveito, 2022; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). Analysen indikerte at informantene utviklet strategier for å beskytte seg selv og sine foreldre. Dette inkluderte å distansere seg fra situasjonene, ta vare på sitt eget følelsesliv, utøve tilbakeholdenhet, bruke relasjonsstrategier, holde personlige tanker og problemer for seg selv og utvikle refleksjonsevne (Ellingsen & Øyre, 2016; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017).

5.3 Mangel på involvering av de biologiske barna i slutfasen av fosterhjemsoppdraget

Analysen avdekket en sammenheng mellom fosterhjemsbrudd og lite informasjon fra barnevernstjenesten gjennom fosterhjems plasseringen til de biologiske barna (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Gundersen & Tveito, 2022; Njøs & Seim, 2019). Analysen fremmet at belastningen på egne barn er en hyppig årsak til at fosterforeldre velger å avbryte fosterhjems kontrakten (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Tveito, 2022). 12 av 14 fosterhjems konsulenter hadde erfart at foreldre hadde sagt opp fosterhjemsavtalen grunnet behovene til egne barn (Gundersen & Tveito, 2022, s. 103).

Informantene som hadde erfaringer med brudd i fosterhjems plasseringen, beskriver at det fikk stor betydning for videre relasjoner til nye fosterbarn. Informantene forteller at de fikk lite tid til å forberede seg på sluttfasen og uttrykte at de ikke hadde innflytelse eller var involvert i avgjørelsen (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019). Barna i Gundersen & Jessen uttrykket at de savnet oppfølging i form av å prate med barnevernstjenesten både før og etter fosterhjemsbruddet (2020, s. 212) og at de ønsket å informere barnevernstjenesten om kunnskap de hadde som barnevernstjenesten burde hatt om situasjonen (2020, s. 208). En informant i Ellingsen og Øyre beskriver at de to første fosterbarna var som søsken, men da de måtte flytte ut etter tre år, var det vanskelig å takle tapet. Når nytt fosterbarn flyttet inn uttrykket hun redsel for at det kunne skje på nytt med nye barn, og holdt avstand for at barna ikke skulle komme innpå henne (2016, s. 30). En informant i Njøs og Seim beskriver fosterhjemsbrudd som helt forferdelig og trist, hvor det opplevdes vanskelig å se krangler mellom barnevernet og mor (2019, s. 168). En annen informant opplevde det som en lettelse når fostersøsknene flyttet ut, spesielt uten forvarsel, men angret likevel på at de ikke hadde sagt ordentlig farvel til fosterbarnet (Njøs & Seim, 2019, s. 168).

6.0 Drøfting – Kan en tilnærming basert på systemteori og anerkjennelsesteori bidra til å øke involvering av biologiske barn i fosterhjem?

I funndelen ble biologiske barns erfaringer undersøkt med utgangspunkt i studiens problemstilling, som avdekket at barna gradvis erfarer mindre involvering gjennom fosterhjemsoppdraget. Nå vil jeg diskutere disse funnene i lys av forskningsspørsmålet: Kan en tilnærming basert på systemteori og anerkjennelsesteori bidra til å øke involvering av biologiske barn i fosterhjem?

6.1 En sammenheng mellom mangel på involvering og økte utfordringer

De siste årene har det vært nasjonalt fokus på å synliggjøre de biologiske barna av fosterforeldre som en del av fosterfamilien (Innst. 318 S (2015-2016); Meld. St.17 (2015-2016); NOU 2018:18; Lov om barnevern, 2021; Barne- og familiedepartementet, 2021; Norsk Fosterhjemsforening, 2023). Stortingsmelding 17 belyser tydelig viktigheten rundt involveringen av de biologiske barna i alle fasene av fosterhjemsoppdraget, og fremmer viktigheten av informasjonsdeling om omsorgssituasjon, fosterbarnet, oppfølging og forberedelse av de biologiske barna gjennom ulike faser i oppdraget (Meld. St.17 (2015-2016), s. 75). Men hvordan ser dette ut i praksis?

På en side viser analysen at de biologiske barna inkluderes i forberedelsesfasen. Foreldrene engasjerer dem i samtaler, gir dem muligheter til å uttrykke seg og aktivt involverer dem i starten av fosterhjemsoppdraget. I tillegg, tilrettelegger også barnevernstjenesten for samtaler med barna under godkjenningssfasen (Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019; Gundersen & Tveito, 2022; Roche & Noble-Carrb, 2017). Imidlertid avtar denne involveringen gradvis i løpet av oppdraget. De biologiske barna opplever mangel på inkludering, informasjon og invitasjon til deltakelse etter hvert som tiden går. Sett fra et hermeneutisk perspektiv kan dette sees i sammenheng med (Thomassen, 2020, s. 163) at de biologiske barna gjennom fosterhjemsoppdraget, møter økende utfordringer knyttet til konflikter og uro i fosterhjemmet (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). Den endrende tilværelsen i familien kan føre til at de biologiske barna velger å ikke dele sine opplevelser om oppdraget til sine foreldre, for å ikke legge flere byrder på dem (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Gundersen & Tveito, 2022; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). Gundersen og Tveito (2022) og Roche og Noble-Carrb (2017) formidler at barna opplever en uoverensstemmelse mellom forventninger og realiteter, som kan føre til at de unnlater å dele

sine opplevelser med foreldrene. Slik jeg vurderer det kan dette delvis skyldes at foreldrene under forberedelsesfasen idealiserer oppdraget og gir barna urealistiske forventninger, noe som resulterer i at barna føler seg presset til å skape en positiv opplevelse som ikke samsvarer med virkeligheten. Ved at fosterhjems konsulentene i forberedelsesfasen konkretiserer med de biologiske barna, og belyser reelle scenarier om fosterhjemsoppdraget, er det vist gjennom Gundersen og Tveito sin studie at barna får et mer ekte inntrykk av hva fosterhjemsoppdraget innebærer, kontra de barnevernkontorene som ikke oppsøkte kontakt med de biologiske barna (2022, s.104). Jeg anser den første tilnærmingen som hensiktsmessig da den fremmer relasjonsbygging og kommunikasjon mellom barnevernstjenesten og fosterfamilien som en enhet. Dette kan legge et solid fundament for fosterhjemsoppdraget hvor barnas perspektiver prioriteres, og anerkjennes. Dette med grunnlag i en systemteoretisk og anerkjennende tilnærming som betrakter familien som et helhetlig system (Payne, 2022, s. 226), der barnevernstjenesten anerkjenner hvert enkelt individ som aktør i hjemmet og som en integrert del av fosterhjemsoppdraget (Honneth, 2007, s. 124).

Analysen viser at fosterforeldrene ikke alltid rapporterer om sine biologiske barns utfordringer til barnevernstjenesten i rett tid, muligens for å opprettholde et positivt inntrykk av seg selv overfor tjenesten. Videre velger også barna selv, av ulike grunner, å ikke dele sine utfordringer med fosterforeldrene i forbindelse med fosterhjemsoppdraget (Gundersen & Tveito, 2022, s. 112). Dette kan sees i sammenheng med at barna opplever en økt følelse av ansvar i hjemmet, der de observerer at foreldrene er slitne, de bekymrer seg over foreldrene og velger å beskytte foreldrene på ulike måter (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). Her legger jeg merke til hvordan de biologiske barna føres inn i komplekse rollekonflikter hvor de selv må vurdere hva som er moralsk riktig og galt, og ofte blir stående alene i avgjørelser. Med utgangspunkt i en anerkjennende tilnærming og mandatet som finnes i Sosialt arbeid, kan barnevern konsulenter ved å anerkjenne fosterforeldrenes egne barn, gi barna muligheten til å medvirke i egne liv. Slik kan sosialarbeideren skape et aspekt av barnevernsarbeid som bidrar til sosial inkludering av de biologiske barna i fosterhjemsarbeidet (IFSW, 2014), noe som igjen kan styrke empowerment og ivaretagelsen av fosterbarnet. Her kan det tilrettelegges for samtaler der sosialarbeideren ved bruk av myndiggjøring kan øke de biologiske barnas selvfølelse og evne til å kommunisere egne behov og ønsker, og slik utruste dem med relevante verktøy for å håndtere utfordringene de står ovenfor i hjemmet (Ellingsen & Skjefstad, 2015, s. 110).

Informantene uttrykker vanskeligheter med å kommunisere med foreldrene, som ofte resulterer i at bekymringene deres blir internalisert (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Gundersen & Tveito, 2022; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). Dette manglende rommet for barnets stemme og medvirkning kan resultere i at barna distanserer seg fra situasjonen (Lov om barnevern, 2021, § 1-4; Barnekonvensjonen, 1989, artikkel 12). Imidlertid legger jeg merke til at denne praksisen kan føre til at de biologiske barnas perspektiv og medvirkning forsvinner, da de kun har fosterforeldrene å henvende seg til i oppdraget. Analysen tyder på at når de biologiske barna ikke har noen å dele sine utfordringer med, kan dette ut fra et hermeneutisk perspektiv, resultere i at barna utvikler individuelle mestringsstrategier og beskyttelsesmekanismer (Thomassen, 2020, s. 163). Når påkjenningene på fosterforeldrenes egne barn blir en hovedårsak til fosterhjembrudd (Norsk Fosterhjemsforening, 2023, s.8; Ipsos, 2017, s.15), kan, slik jeg observerer det, barna undertrykke følelsene sine over tid grunnet frykt eller mangel på rom for å uttrykke seg. Dette kan føre til manglende evne til å kommunisere behovene sine til foreldrene. Oppdagelsen av de biologiske barnas negative opplevelser kan være overveldende for foreldrene, og foreldrene kan velge å avslutte fosterhjemsavtalen av hensyn til egne barn. Sett i sammenheng med systemteorien ser en hvordan de ulike systemene virker inn på helheten og hvordan dette kan få alvorlige konsekvenser både for fosterhjemsarbeidet generelt, men også spesielt for det berørte fosterbarnet, som kan bli tvunget til utilsiktet flytting (Olsen et al., 2023, s. 115). Et slikt utfall av en plassering understreker behovet for en grundigere oppfølging av fosterfamilier som helhet, for å sikre at alle barn i hjemmet blir hørt og ivaretatt.

6.2 Tilrettelegging av barnevernstjenestens praksis for å innlemme en helhetlig tilnærming til fosterfamilier

En bekymring uttrykt i Norges offentlige utredning er den betydelige arbeidsmengden til fosterhjemskonsulentene, knapphet på tid og utilstrekkelige ressurser, som hindrer dem å arbeide forebyggende (NOU 2018:18, s. 57). Dette kan samsvare med fosterforeldrene sin opplevelse av dårlige erfaringer rundt oppfølging og involvering fra barnevernstjenesten (Norsk Fosterhjemsforening, 2023, s. 28). På den ene siden uttrykker fosterhjemskonsulentene et samsvar med NOU sine bekymringer. På den andre siden viser noen av fosterhjemskonsulentene at de ikke finner begrensningene gyldige, da oppsøkingen av barna nødvendigvis ikke krever mye arbeid (Gundersen & Tveito, 2022, s. 110). Analysen indikerer at fosterhjemskonsulenter som erkjenner den betydningsfulle rollen de biologiske barna har i fosterhjemmet, har en annen tilnærming til å arbeide helhetlig med familien (Gundersen &

Tveito, 2022, s.113). Slik jeg ser det vil selv små handlinger, som å dedikere noen minutter til å snakke direkte med de biologiske barna om deres trivsel i forhold til fosterbarnet, kunne ha stor betydning for relasjonsbygging og tillitt i oppdraget. Ut fra anerkjennende teori vil det å anerkjenne de biologiske barna som aktører i hjemmet, ved å huske navnet deres og vise interesse for dem, kunne ha stor betydning (Honneth, 2007, s. 117)

At barnevernstjenesten arbeider systemteoretisk inn mot familien på individnivå gir dem påvirkningsmakt ovenfor familien både formelt og uformelt (Berg et al., 2015, s. 26). I analysen ble det identifisert en rekke ulike behov de biologiske barna hadde. De gjennomgående temaene var behovet for informasjon, anerkjennelse og verdsettelse av deres rolle og bidrag i fosterhjemmet (Ellingsen & Øyre, 2016; Gundersen & Jenssen, 2020; Njøs & Seim, 2019; Roche & Noble-Carrb, 2017). I møte med de biologiske barnas behov er det en erkjent mangel på tilrettelegging og prioritering fra barnevernstjenesten sin side (Gundersen & Tveito, 2022, s. 110). Det er en utfordring at det ikke finnes et system i barnevernstjenesten for å dokumentere interaksjoner med biologiske barn i fosterhjem. Ettersom fosterbarnet har sin egen journal, oppstår personvernsproblemer for biologiske barn dersom samtaler journalføres der. Dette reiser spørsmål om hvordan slike samtaler effektivt kan dokumenteres uten å krenke biologiske barns personvern. Veiledningen for dokumentasjon i barnevernstjenesten foreskriver at opplysninger om fosterforeldre skal arkiveres i fosterhjemmets mappe, bortsett fra opplysninger fra oppfølgingsbesøk, som skal arkiveres i barnevernsmappen med klare skiller (Kommunesektorens Organisasjon, u.å, s. 69-70). Imidlertid angir ikke veilederen hvor dette skillet skal dokumenteres i barnevernsmappen, og det er derfor usikkerhet om informasjonen faller mellom to stoler. Med innføringen av det nye fagsystemet Modulus i 2024 har det ikke kommet klare retningslinjer for dokumentasjon av oppfølgingsbesøk i fosterhjem og samtaler med biologiske barn (Netcompany, u.å).

Fosterfamilien blir sett på som en privat, men også offentlig familie (NOU 2018:18, s. 60). Det har vist seg at noen fosterforeldre kan kjenne på vanskeligheter rundt det å inkludere egne barn i det offentlige oppdraget (Gundersen & Tveito, 2022, s. 108), og dermed kan sette en stopper for mulig oppfølging av de biologiske barna. En tilnærming som beskrevet av en fosterhjemkonsulent i Gundersen og Tveito (2022, s. 108), hvor fosterhjemskonsulenten ansvarliggjør fosterforeldrene i deres rolle i oppdraget, kan være hensiktsmessig å følge videre. Dette gir foreldrene ansvaret for å bestemme om de biologiske barna skal skjermes eller være aktive deltakere under oppdraget. Fosterforeldres bekymringer for å involvere de

biologiske barna i det offentlige oppdraget kan, slik jeg ser det, hindre de biologiske barnas personlige utvikling og vekst i fosterhjemsoppdraget. Hvis foreldrene velger å avstå fra oppfølging av egne barn, kan dette dokumenteres, og fosterforeldrene tar selv et videre ansvar for oppfølgingen av dem. Dersom utfordringer oppstår, vil foreldrene da ha ansvaret inntil de eventuelt søker støtte fra barnevernstjenesten igjen. Det biologiske barnet vil da i stor grad være avhengig av å ha foreldre som klarer å ivareta dem. Dette er veldig sårbart for barna. Analysen viser at mange av disse barna ønsker støtte fra barnevernstjenesten, men kan bli hindret av sine egne foreldre. Siden lovgivningen pålegger barnevernstjenesten et ansvar for å ivareta hele fosterfamilien, inkludert de biologiske barna (Lov om barnevern, 2021, §9-6), vurderer jeg at barnevernstjenesten ikke kan slippe helt taket i de biologiske barna selv om foreldrene motsetter seg dette. Ut fra systemteori har barnevernstjenesten et ansvar for å se og hjelpe hele familien. Ved å støtte en del av familiesystemet kan det føre til endringer i resten av systemet (Schiefløe, 2019, s. 219). Dersom fosterforeldre er klar over at oppfølgingen også innebærer å møte de biologiske barnas behov på samme måte som de adresserer sine egne behov og søker støtte fra barnevernstjenesten, kan dette fremme et helhetlig samarbeid innenfor fosterfamilien (Olsen et al., 2023, s. 115). Dette kan bidra til at alle involverte blir anerkjent og tatt vare på gjennom oppdraget. Sett i forbindelse med den solidariske sfæren vil både fosterforeldre og de biologiske barna oppleve selvivaretagelse grunnet at de sammen inngår i et felleskap som gir en verdi hvor individene sees på som fullverdige aktører i fosterhjemsoppdraget (Honneth, 2007, s. 138).

7.0 Avsluttende refleksjoner og konklusjon

I lys av problemstillingen har litteraturstudien belyst at de biologiske barna erfarer mindre og mindre involvering gjennom fosterhjemsoppdraget. Barna løfter frem et behov for mer involvering gjennom alle faser av fosterhjemsoppdraget og trekker frem informasjon og anerkjennelse for deres rolle i fosterhjemmet som særlig viktig. I drøftingen ble erfaringene til de biologiske barna sett mot studiens forskningsspørsmål. I møte med dette har jeg oppdaget at det finnes to store hindringer for at de biologiske barna blir tatt på alvor. Det ene er mangelen på anerkjennelse og prioriteringer fra barnevernstjenesten, og det andre er foreldrenes skjerming av egne barn i fosterhjemsoppdraget. Min tolkning i møte med materialet er at det må en holdningsendring til i møte med oppfølging og involvering av de biologiske barna. Fosterhjemmene trenger å trygges på hva oppfølging av biologiske barn kan innebære av hjelp og støtte, siden mange av foreldrene er utrygge på dette, og derfor hindrer barnevernet i en systematisk oppfølging. Barnevernstjenestens mangel på tydelige retningslinjer fører til at det blir vanskelig å arbeide ut fra systemisk og anerkjennende teori, som svekker de biologiske barnas stemme i fosterhjemsomsorgen. Kvaliteten på involveringen kan være avgjørende for å nå målene for fosterhjemsoppholdet og forebygge brudd og utilsiktet flytting.

I møte med datamaterialet har jeg ved å være klar over mine egne forforståelses mulige påvirkning på analyse og drøfting, brukt en hermeneutisk tilnærming for å forsøke å fremheve nyanser som ikke bare bekrefter mine antakelser, men for å gi et helhetlig bilde av de biologiske barnas erfaringer med involvering fra barnevernstjenesten. I møte med litteraturstudien opplever jeg at min forforståelse delvis har forandret seg ved å se dem i et systemteoretisk og anerkjennende perspektiv, noe som har gitt meg en ny helhetlig innsikt og forståelse i møte med de biologiske barnas erfaringer og samspill med barnevernstjenesten. Fremtidig forskning bør se nærmere på hvordan barnevernstjenesten praktisk kan jobbe med å involvere de biologiske barna, redusere motstand hos foreldre, samt metoder for opplæring, involvering, dokumentasjon og oppfølging. Det er også interessant å undersøke om barnevernstjenesten faktisk kan hevde at de opererer innenfor en systemteoretisk retning når praksisen indikerer noe annet.

Referanseliste

- Askheim, O. P. (2012). *Empowerment I helse- og sosialfaglig arbeid: Floskel, styringsverktøy eller frigjøringsstrategi* (1. utgave). Gyldendal.
- Aveyard, H. (2023). *Doing a literature review in health and social care: A practical guide* (5.utg.). Mc-Graw Hill Education.
- Barnekonvensjonen. (1989). FNs konvensjon om barns rettigheter.
<https://lovdata.no/lov/1999-05-21-30>
- Barne- og familiedepartementet. (2021). *Et trygt hjem for alle – Regjeringens fosterhjemsstrategi 2021–2025*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/13621d5368d04fdb840681663ae29e40/211196-regjeringens-fosterhjemstrategi-web.pdf>
- Berg, B., Ellingsen, I, T., Levin, I. & Kleppe, L, C. (2015). Kva er sosialt arbeid? I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg & L. C. Kleppe (Red.), *Sosialt arbeid: En grunnbok* (s. 19-35). Universitetsforlaget.
- Brottveit, G. (2018). Den kvalitative forskningsprosessen og kvalitative forskningsmetoder. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 84 - 106). Gyldendal.
- Bufdir. (2022). *Faglige anbefalinger om kompetansekrav og utdanning for kommunalt barnevern*. Bufdir.
<https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/kompetanse-og-utdanning-for-kommunalt-barnevern-anbefalinger.pdf>
- Bufdir. (2023, 29. mars). *Nytt opplæringstilbud for fosterforeldre lansert*. Bufdir.
<https://www.bufdir.no/aktuelt/nytt-opplaringstilbud-for-fosterforeldre-lansert/>
- Bufdir. (u.å). *Opplæring for deg som vil bli fosterhjem*. Bufdir.
<https://www.bufdir.no/fosterhjem/opplaring/#27951>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utgave). Gyldendal
- Ellingsen, I. E. & Skjefstad, N. S. (2015). Anerkjennelse, myndiggjøring og brukermedvirkning. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg & L. C. Kleppe (Red.), *Sosialt arbeid: En grunnbok* (s. 97- 110). Universitetsforlaget.
- Ellingsen, I. T. & Øyre, I. (2016). Å vokse opp med fostersøsken med utfordrende atferd – erfaringer i et retrospektivt lys. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, Vol.93, Utg.1, 20-35.
<https://doi-org.galanga.hvl.no/10.18261/issn.1891-1838-2016-01-03>

- FO (2023). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere 2023 - 2027*. Oslo: Fellesorganisasjonen. Hentet fra <https://www.fo.no/getfile.php/13248471580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- Gundersen, T. & Jessen, J. T. (2020). Fosterforeldres egne barn: Hvordan synes de det er å ha fostersøsken? *Tidsskriftet Norges Barnevern*, Vol.97, Utg. 3, 196-213. <https://doi-org.galanga.hvl.no/10.18261/ISSN.1891-1838-2020-03-04>
- Gundersen, T. & Tveito, S. B. (2022). Barnevernets oppfølging av fosterforeldrenes egne barn. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, Vol.99, ytg. 2 - 3 s. 98 – 115. <https://www.idunn.no/doi/10.18261/tnb.99.2-3.3>
- Halvorsen, K. (2002). *Forskningsmetode for helse- og sosialfag: - en innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (2. utgave). Cappelen Akademisk forlag.
- Helsebiblioteket. (17.09.2021). Kunnskapsbasert praksis: Kritisk vurdering. Helsebiblioteket. <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no#4kritisk-vurdering-41-sjekkliste>
- Honneth, A. (2007). *Kamp om anerkjennelse*. Scandbook AB, Falun.
- Innst. 318 S (2015-2016). *Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Trygghet og omsorg. Fosterhjem til barns beste*. Familie- og kulturkomiteen. <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/instillinger/stortinget/2015-2016/inns-201516-318.pdf>
- International Federation Of Social Workers. (2014, Juli). Global definition of social work. IFSW. <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
- Ipsos. (2017). *Fosterhjemsundersøkelsen 2016/2017*. Ipsos. <https://www2.bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004070>
- Jenssen, D. (2021). *Vitskapsteori i sosialt arbeid: tilnærmingar og normative spørsmål*. Samlaget.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W., & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? : nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Knutsen, J. M. (2014). De navnløse hjelperne – om selvoppfatningen til barn av fosterforeldre. *Tidsskriftet Norges barnevern*, VOL. 91, s. 20 – 30. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2014-01-03>

- Kommunesektorens Organisasjon. (u.å) Veileder: Håndtering av dokumentasjon i Barnevernet. Kommuneforlaget.
<https://www.ntnu.no/documents/1268850643/1273757823/veileder-for-handtering-av-dokumentasjon-i-barneverntjenesten-til-inter....pdf/570e5b29-8da4-4f14-87f7-5ed30369fcd0>
- Lov om barnevern (2021). *Barnevernsloven* (LOV-2021-06-18-97). Lovdata.
<https://lovdata.no/lov/2021-06-18-97>
- Meld. St.17 (2015-2016). *Trygghet og omsorg: Fosterhjem til barns beste*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/aca456569b1d41e9abd37a2a8038637e/no/pdfs/stm201520160017000dddpdfs.pdf>
- Netcompany. (u.å). *Modulus barn: Et fagsystem laget av, og for, det kommunale barnevernet*. Netcompany. <https://netcompany.com/modulus-barn/>
- Njøs, B. M. & Seim, S. (2019). Biological children as participants in foster families. *Nordic Social Work Research*, Vol. 9, s. 160 – 171.
<https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1465843>
- Nordenfors, M. (2006). Ett refleksivt syskenskap. En studie om att växa opp tillsammans med fostersyskon. *Göteborg Universitetet. Institutionen för social arbete*. Hentet fra:
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/16963/gupea_2077_16963_4.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Norsk Fosterhjemsforening. (03.07.2020). *Høringsuttalelse fra Norsk fosterhjemsforening: Rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet* [Høring].
<https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2020/08/h%C3%B8ring-rammevilk%C3%A5r-private-tjenesteytere.pdf>
- Norsk Fosterhjemsforening. (10.05.2023). Hva skal Norge gjøre uten fosterhjemmene? – En rapport basert på funnene i fosterhjemsundersøkelsen 2023. Norsk Fosterhjemsforening.
<https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2023/05/Rapport-basert-pa-Fosterhjemsundersokelsen-2023.pdf>
- NOU 2018:18. (2018). Trygge rammer for fosterhjem. Hentet fra
<https://www.regjeringen.no/contentassets/cfec9a0ff1f3471891656e1ce9dbd2ff/no/pdfs/nou201820180018000dddpdfs.pdf>

- Olsen, G., Oltedal, S. & Hutchinson, G. S. (2023). *Teorier I sosialt arbeid*. Universitetsforlaget.
- Payne, M. (2020). *Modern social work theory* (5. Utgave.). Bloomsbury Academic.
- Prop. 73 L (2016 – 2017). *Endringer i barnevernloven (Barnevernsreformen)*. Barne- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/67954c9d29dd4c0ca3134e0931f32fdc/no/pdfs/prp201620170073000dddpdfs.pdf>
- Prop. 133 L (2020–2021). *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven*. Barne- og familiedepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/f325e4de00fb472f85a7a2b94124f531/no/pdfs/prp202020210133000dddpdfs.pdf>
- Regjeringen. (2023, 03. januar) *Ansvarsfordelinga i barnevernet*. Regjeringa.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/barnevern/ansvarsfordelinga-i-barnevernet1/id2353984/>
- Revheim-Rafaelsen, C. (2013). *Sosialarbeiderens etiske blick: En kvalitativ studie av profesjonsetiske utfordringer i møte med fosterforeldrenes egne barn* [Masteroppgave]. Universitetet i Agder. <https://uia.brage.unit.no/uia-xmlui/bitstream/handle/11250/136586/Revheim-Rafaelsen%20Cecilie%20oppgaven.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Roche, S. & Noble-Carr, D. (2017). Agency and its Constraints among Biological Children of Foster Carers. *Australian Social Work*, Vol. 70, s. 66 – 77.
<https://doi.org/10.1080/0312407X.2016.1179771>
- Schiefloe, P. M. (2019). *Mennesker og samfunn: Innføring i sosiologisk forståelse*. (3. utgave). Fagbokforlaget.
- Statistisk sentralbyrå. (2024). 13939: *Barn og unge med tiltak i løpet av året og per 31. desember, etter region, tiltakskategori, statistikkvariabel, år og alder* [Statistikk].
<https://www.ssb.no/statbank/table/13939/tableViewLayout1/>
- Støren, I. (2013). *Bare søk!: praktisk veiledning i å gjennomføre en litteraturstudie* (2. utg.). Cappelen Damm Akademisk.
- Søk & Skriv. (u.å.) *Søketeknikker*. Søk & Skriv.
<https://www.sokogskriv.no/soking/soketeknikker.html>
- Thomassen, M. (2020). Hermeneutikk som refleksjon og livsfortolkning. I D. Jessen, M. Kjørstad, S. Seim & P. A. Tufte (Red.), *Vitenskapsteori: for sosial- og helsefag* (1. utg., s. 163 - 188). Gyldendal.

Alle tabeller og figurer er utarbeidet og designet av bachelorkandidat 208.

Vedlegg 1 – Kritisk vurderingsskjema

Tabellen nedenfor inneholder oppsummeringer og kritiske vurderinger av de valgte vitenskapelige publikasjonene. Formålet er å kort belyse noen av de kritiske vurderingene som har blitt gjort imøte med de vitenskapelige publikasjonene. Gjennomgangen tar i bruk Helsebiblioteket sin sjekklister for kritisk vurdering (Helsebiblioteket, 2021). Tabellen går over tre sider.

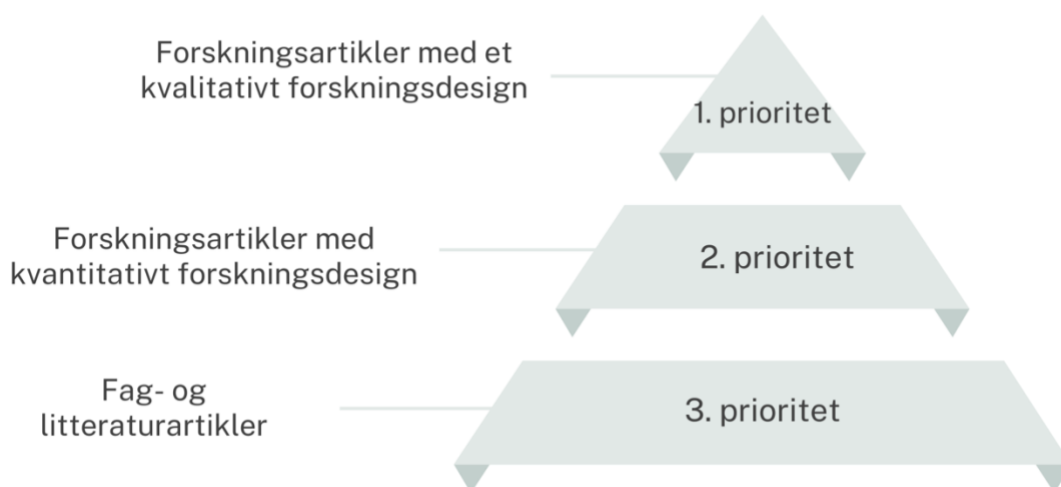
	Gundersen & Tveito, 2022	Gundersen & Jessen, 2020	Ellingsen & Øyre, 2016	Roche & Noble-Carrb, 2017	Njøs & Seim, 2019
Tittel	Barnevernets oppfølging av fosterforeldres egne barn	Fosterforeldres egne barn: Hvordan synes de det er å ha fostersøsken?	Å vokse opp med fostersøsken med utfordrende atferd – erfaringer i et retrospektivt lys	Agency and its Constraints among Biological Children of foster Carers	Sons and daughters of foster carers and the impact of fostering on their everyday life
Formål	Gi innsikt i barrierer og muligheter for fosterhjemskonsulenter i oppfølgingen av biologiske barn av fosterforeldre. Belyser barnevernets begrunnelser og grunnlag for kontakt med biologiske barn av fosterforeldre.	Gi innsikt i biologiske barn av fosterforeldres erfaringer og synspunkter på hvordan å ha fostersøsken. Artikkelen inkluderer hvilke endringer oppdraget kan ha medført dem som familie og drøfter dette opp mot hvordan barnevernet kan bistå inn i familien.	Gi økt innsikt i de biologiske barn av fosterforeldres erfaringer for å styrke barnevernets oppmerksomhet på barnas erfaringskunnskap.	Gi innsikt i de biologiske barn av fosterforeldres behov og erfaringer til fosterhjem, og undersøker hvilke praksisimplikasjoner barnas behov og erfaringer får for fosterhjemsektoren.	Gi innsikt i biologiske barn av fosterforeldre sine erfaringer rundt deltakelse og involvering i fosterhjemmet og av barnevernstjenesten.
Studiedesign og kvalifikasjon	Gruppeintervju med syv ansatte og syv individuelle intervjuer med et kvalitativt forskningsdesign. Publikasjonen er plassert høyest i	Første kvantitative spørreundersøkelsen i Norge om biologiske barn av fosterforeldres erfaringer Selv om kvantitative	Semi-strukturert intervju med et kvalitativt forskningsdesign Publikasjonen er plassert høyest i mitt litteraturhierarki	Fokusgruppeintervju med et kvalitativt forskningsdesign Publikasjonen er plassert høyest i mitt litteraturhierarki	Et dybdegående kvalitativt studie basert på individuelle intervjuer Publikasjonen er plassert høyest i mitt litteraturhierarki

	mitt litteraturhierarki og vurderes som formålstjenlig å brukes i min studie.	undersøkelser ikke var plassert høyest i mitt litteraturhierarki, er det likevel vurdert at publikasjonen innlemmes i oppgaven da publikasjonen utfyller en bredde av erfaringer	og vurderes som formålstjenlig å brukes i min studie.	og vurderes som formålstjenlig å brukes i min studie.	og vurderes som formålstjenlig å brukes i min studie.
Forskningsland	Norge	Norge	Norge	Australia	Norge
Informanter	14 ansatte fra fem barnevernkontor fra Øst-Norge. 12 ansatte med lang erfaring med sosialfaglig arbeid generelt og barnevernstjenesten spesielt, hvor to av de ansatte hadde mindre enn ett års arbeidserfaring	380 biologiske barn av fosterforeldre (247 jenter, 133 gutter) Aldersavgrensning: 12 – 25 år	8 biologiske barn av fosterforeldre (3 menn og 5 kvinner) med minimum to års erfaring som biologisk barn av fosterforeldre Aldersavgrensning 18 – 25 år	18 barn i alderen åtte – 17 år (ti gutter og åtte jenter).	4 barn i alderen 11 – 14 år, og fire voksne i alderen 22 – 30 år
Relevans	Publikasjonen er relevant for min studie da den fremmer barnevernstjenesten sin side av involvering av de biologiske barn. Vurderer at informantens arbeidserfaring også gir et reelt perspektiv inn i forskningen da informantene hadde flere års erfaring innenfor barnevernsfeltet	Publikasjonen er relevant for min studie for å speile biologiske barn av fosterforeldres opplevelse med å bo i et hjem som er fosterhjem. Vurderer at mengden informanter i undersøkelsen kan bidra til mer bredde i studien og har dermed relevans for studien.	Publikasjonen er relevant for min studie for å speile biologiske barn av fosterforeldres opplevelse med å bo i et hjem som er fosterhjem med utagerende adferd og fremmer noen av deres opplevelser i møte med barnevernstjenesten. Publikasjonen bringer også innsikt fra et retrospektivt lys med hvordan det	Publikasjonen er relevant for min studie da publikasjonen adresserer de biologiske barna sitt behov i møte med barnevernstjenesten, og involveringen av dem i oppdraget. Vurderer at dette bringer en spennende innsikt til min studie. Publikasjonen har relevans ved at den fremmer helhetsperspektivet inn i	Publikasjonen har en relevans da den fremmer de biologiske barnas syn på involvering fra barnevernstjenesten, og også bringer barnas generelle erfaringer til fosterhjems plasseringen. Vurderer at aldersspennet mellom informantene kan vise en dybde av erfaringer uavhengig av

	og sosialfaglig generelt.		er å bo sammen med fosterbarn med utagerende adferd.	barneverns-tjenestens arbeid med fosterfamilien.	alder og kan bringe flere perspektiver av samme sak, som kan være relevant for studien.
Er resultatene til å stole på?	<p>Jeg vurderer at resultatene i de vitenskapelige publikasjonene som valide. Studiedesignet til publikasjonene følger en IMRoD-struktur og klassifiseres derfor som en vitenskapelige forskningsartikkel. At publikasjonene er fagfellevurdert, styrker resultatenes troverdighet i studien, men også grunnet at publikasjonenes metodiske fremgangsmåte er godt gjort rede for og belyst.</p> <p>Det ble tatt en ekstra vurdering av Tonje Gundersen sine vitenskapelige publikasjoner, da hun er forfatter og medforfatter i to av publikasjonene. Dette ble gjort da hennes syn på arbeidet med de biologiske barna kan fremstås som dominerende og at hennes perspektiv dermed preger studien som helhet. Det ble vurdert grunnet at artiklene er skrevet i forskjellige tidsperioder og med forskjellige medforfattere, at resultatene fremstår som valide og reliable.</p>				

Vedlegg 2 – Litteraturhierarki

I utarbeidelsen av studiens litteraturhierarki (Aveyard, 2023, s. 66) vektla jeg forskningsartikler med et kvalitativ forskningsdesign og satt det øverst i hierarkiet. Dette ettersom hermeneutikkens vitenskapssyn fremmer denne type datamateriale og at den står i tråd med min problemstilling (Halvorsen, 2002, s. 26). Ved mangel på kvalitativ forskning, vurdertes kvantitativ forskning som et alternativ, da den tilfører verdifull informasjon til feltet (Dalland, 2020, s. 56). Nederst i hierarkiet plasserte jeg fag- og litteraturartikler. Basert på det dannede litteraturhierarkiet initierte jeg etter relevant forskning.

Figur 2: Litteraturhierarkiet

Vedlegg 3 – Søkeprosessen

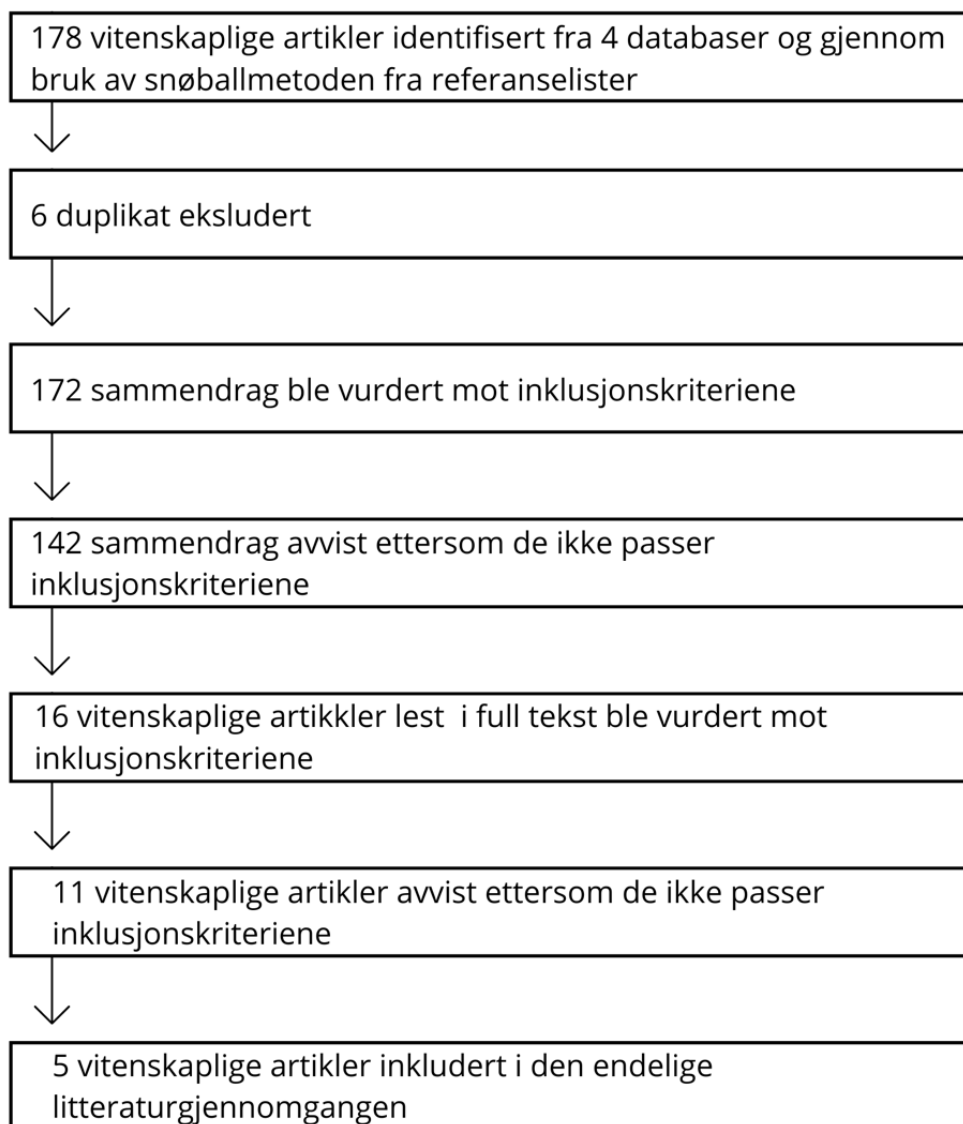
Tabellen under gir en oversikt over søkeprosessen som ble gjennomført for å begrense antallet vitenskapelige publikasjoner. Avgrensningene varierte mellom de ulike databasene, da hver database tilbød innebygde avgrensningalternativer. Publikasjonene ble først avgrenset ved hjelp av disse databasenes funksjoner før de ble vurdert opp mot inklusjons- og eksklusjonskriteriene. Tabellen går over to sider.

Database & Dato	Søkeord & søkekombinasjon	Avgrensninger i database	Treff etter avgrensning	Lest abstract	Lest artikkel
Oria 05.02.24	"Biologiske barn av fosterforeldre" OR "Fosterforeldres egne barn" AND Fosterhjem OR fosterfamilie OR	Norske Fagbiblioteket Fagfelleverdert tidsskrift Med full tekst Språk: Norsk, engelske og svensk Publisert de siste 10 årene	4	3	3
	Barnevern* AND oppfølging*		21	3	1 2 tidligere gjennomgått
	Birth children of foster carers		39	5	4
Idunn 07.02.24	«Fosterforeldres egne barn»	Fagfelleverdert tidsskrift Med full tekst Publisert de siste 10 årene	3	3	3 tidligere gjennomgått
	Fosterfamilie* AND oppfølging		23	4	1 ny lest 3 tidligere gjennomgått
	"biological children off fosterparents"		0	0	0
	"Children of foster parents"		2	2	1 ny lest 1 tidligere gjennomgått
Academic Search Elite 21.03.24	«Foster home»* AND «Birth children»	Full tekst Publisert de siste 10 årene Fagfelleverdert Engelsk	7	2	2
	«Biological children of foster parents»		22	0	0
	«Biological children» AND «foster parents» AND «Foster families»		5	3	2
	«Foster parents own children»		8	0	0
	«Biological children» AND «foster families»	Artikkel Publisert de siste 10 årene	19	3	1

Taylor & Francis Online 10.04.24	“Biological children as participants in foster families”	Sosialt arbeid med barn og familier Forskning i sosialt arbeid Norsk forskning i sosialt arbeid	25	2	1
-------------------------------------	--	---	----	---	---

Vedlegg 4 – PRISMA- diagram

Tabellen under belyser en systematisk oversikt over avgrensingsprosessen som ble gjort for å lokalisere aktuelle vitenskapelige publikasjoner til studien (Aveyard, 2023, s. 94).

Figur 3: PRISMA- diagram

Vedlegg 5 – Tematisk analyse

Tabellen nedenfor inneholder en tematisk analyse av de vitenskapelige artiklene fordelt på fire temaer. Kryssene identifiserer de artiklene som inneholder de ulike temaene i teksten (Aveyard, 2023, s. 145).

Tematittel:	Barna opplevde involvering i startfasen av fosterhjemsoppdraget	Barna erfarte gradvis mindre involvering under fosterhjemsoppdraget	Mangel på involvering av de biologiske barna i sluttfasen av fosterhjemsoppdraget
(Gundersen & Tveito, 2022)	x	x	x
(Gundersen & Jessen, 2020)	x	x	x
(Ellingsen & Øyre, 2016)	x	x	x
(Roche & Noble-Carrb, 2017)	x	x	
(Njøs & Seim, 2019)	x	x	x